

Увага – борщівник Сосновського!

Борщівник Сосновського (*Heracleum sosnowskyi* Manden. - багаторічна рослина родини окружкових (Ariaceae) походить з Кавказу де місцеві жителі використовували молоде листя в їжу (приготування борщів) звідки і походить назва рослини.

Наприкінці 1940 х. років рослина вирощувалась як силосна культура для годування худоби, але корови поїдаючи

його, давали молоко з гірким присмаком, яке ставало непридатним для споживання, тому запроваджену культуру з часом перестали використовувати. Розростання борщівника стало катастрофою в колишніх місцях вирощування через визрівання значної кількості насіння і значного його розповсюдження.

На даний час зустрічається майже по всій території на луках, по берегах річок, вздовж доріг, лісосмугах та покинутих полях. Виростає до 5 метрів в висоту, товщина стебла досягає близько 10 сантиметрів, є добрим медоносом. Мед має темний колір та виражену спазмолітичну та заспокійливу дію.

Борщівник Сосновського має токсичну дію, прозорий водянистий сік при контакті зі шкірою викликає малопомітне подразнення, але під дією сонячного проміння в сокові активуються токсичні речовини які підвищують чутливість шкіри та викликають опіки схожі на термічні.

Для них характерне почервоніння та водянисті пухирі. Місця уражень важко гояться, загострюються прояви інших шкірних захворювань.

Робочою групою Держветфітослужби України у 2015 році проведено аналіз фітосанітарного ризику (далі АФР) з метою визначення чи відповідає рослина – борщівник Сосновського (*Heracleum sosnowskyi*) критеріям карантинного організму (та/або регульованого не карантинного шкідливого організму та можливого включення його до Переліку регульованих шкідливих організмів.

АФР проведено на підставі:

- Закону України «Про карантин рослин» статті: 7, 15, 17, 25;
- Міжнародної конвенції про захист рослин;
- стандартів Європейської і Середземноморської організації карантину і захисту рослин (далі ЄОКЗР);
- Міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів (№ 2 «Структура аналізу фітосанітарного ризику», № 11 «Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідників, зокрема аналіз ризику для навколишнього середовища

та ризику, що завдається живими модифікованими організмами», № 21 «Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих не карантинних шкідників»).

Умови проведення АФР визначені в «Положенні щодо здійснення аналізу ризиків для розробки та/або перегляду фітосанітарних заходів» затвердженого Наказом Мінагрополітики України від 11.06.2012 р., №339.

Загальний висновок проведення АФР такий:

Вид - *Heracleum sosnowskyi* (борщівник Сосновського) не відповідає характеристикам карантинного шкідливого організму або регульованого не карантинного шкідливого організму для зони АФР (України) і не може бути включений до національного Переліку регульованих шкідливих організмів.

Заходи боротьби:

Механічні методи

Разове викошування чи зрізання є малоефективним заходом, оскільки рослина відростає заново та починає квітнути, відростають нові зонтики, навіть після декількох скошувань. В результаті, суцвіть з насінням може стати ще більше, за 1—2 тижні починають рости нові пагони і через 3 тижні ефект від разового викошування зникає.

Систематичне скошування, перерізування коренів на глибині 10—15 сантиметрів забезпечує знищення рослини.

Оскільки розмножується борщівник тільки за допомогою насіння, слід не допускати появи квітконосів. Пам'ятайте, що навіть на скошеній рослині насіння має здатність дозрівати. Борщівник на обійсті викошують (тільки в щільному одязі і в гумових рукавичках). Викопування товстих коренів добре допомагає в знешкодженні рослин на городі

Хімічні методи

Хімічні методи боротьби включають використання гербіцидів. Для боротьби з борщівником рекомендується використовувати препарати гліфосатної групи. Достатня концентрація — 5л/100м² стандартного розчину препарату **Раундап**, тобто 360 г/л гліфосату. Необхідно обробити 70-80% листової поверхні рослин борщівника.

Першу обробку слід проводити навесні, коли висота рослин не перевищує 50 см, з повторною обробкою після відростання рослин.

Односезонна обробка не приносить результату, на наступний рік виникають масові сходи, а ще через 2 роки результати роботи втрачаються. Найкращим варіантом є глибоке зорювання ґрунту та взяття очищених земель під сільськогосподарські угіддя.

Універсальних методів боротьби не розроблено. В Україні боротьба із борщівником ведеться на державному рівні. Згідно із статтею 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Земельного Кодексу України знищення борщівника Сосновського є компетенцією міських, селищних, сільських голів. Вони повинні домогтися від власників земельних ділянок, на яких розповсюджується шкідлива рослина, її знищення.